

quod non possit redire ad illum, in quem consentire se credidit, sed debeat stare cum fratre ejus: et sic error personae non impedit matrimonium.

RESPONDEO dicendum, quod sicut error ex hoc quod involuntarium causat, habet excusare peccatum, ita habet quod matrimonium impediatur ex eodem: error autem non excusat a peccato, nisi sit illius circumstantiae, cujus appositio, vel remotio faciat differentiam liciti, et illiciti in actu. Si enim aliquis percutiat patrem baculo ferreo, quem credit ligneum esse, non excusatur a toto, quamvis forte a tanto; sed si credat quis percutere filium causa disciplinae, et percutiat patrem, excusatur a toto, adhibita debita diligentia: unde oportet, quod error, qui matrimonium impedit, sit alicujus eorum, quae sunt de essentia matrimonii. *Duo* autem includit ipsum matrimonium, scilicet *personas* duas, quae conjunguntur, et *mutuam* potestatem in invicem, in qua matrimonium consistit: *primum* autem tollitur per errorem personae: *secundum* per errorem conditionis, quia servus non potest potestatem sui corporis libere alteri tradere sine consensu sui domini. Et propter hoc hi duo errores matrimonium impediunt, et non alii.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod error non habet ex natura generis, quod impediatur matrimonium, sed ex natura differentiae adjunctae, prout scilicet est error alicujus eorum, quae sunt de essentia matrimonii.

AD SECUNDUM dicendum, quod error fidei de matrimonio est circa ea quae sunt matrimonium consequentia, sicut an sit sacramentum, vel an sit licitum; et ideo talis error matrimonium non impedit, sicut nec error circa baptismum impedit acceptionem characteris, dummodo intendat recipere quod Ecclesia dat, quamvis credat nihil esse.

AD TERTIUM dicendum, quod non quaelibet circumstantiae ignorantia causat involuntarium, quod excusat peccatum, ut dictum est (*in corp. et art. praec.*); et propter hoc ratio non sequitur.

AD QUARTUM dicendum, quod diversitas fortunae non variat aliquid eorum quae sunt de essentia matrimonii, nec diversitas qualitatis, sicut facit conditio servitutis; et ideo ratio non sequitur.

AD QUINTUM dicendum, quod error nobilitatis, in quantum hujusmodi, non evacuat matrimonium, eadem ratione qua nec error qualitatis: sed si error nobilitatis, vel dignitatis redundat in errorem personae, tunc impedit matrimonium: unde si consensus mulieris feratur in istam personam directe, error nobilitatis ipsius non impedit matrimonium: si autem directe intendit consentire in filium regis, quicumque sit ille, tunc si alius praesentetur ei, quam filius regis, est error personae, et impediatur matrimonium.

AD SEXTUM dicendum, quod error etiam aliorum impedimentorum matrimonii, quantum ad ea quae faciunt personas illegitimas, impedit matrimonium; sed ideo de errore illorum non facit mentionem, quia illa impediunt matrimonium, sive cum errore sint, sive sine errore, ut si aliqua contrahat cum subdiacono, sive sciat, sive nesciat, non est matrimonium: sed conditio servitutis non impedit, si servitus sciatur; et ideo non est simile.

AD SEPTIMUM dicendum, quod pecunia in contractibus accipitur quasi mensura aliarum rerum, ut patet in 5. Ethic. (*cap. 5. cir. med.*), et non quasi propter se quaesita; et ideo si non detur illa pecunia, quae creditur, sed alia aequivalens, nihil obest contractui: sed si in re quaesita propter se esset error, impediretur contractus; sicut si alicui venderetur asinus pro equo: et similiter est in proposito.

AD OCTAVUM dicendum, quod quantumcumque fuerit cum ea, nisi de novo consentire velit, non est matrimonium.

AD NONUM dicendum, quod si ante non consenserat in fratrem ejus, potest eum, quem per errorem accepit, retinere; nec potest ad fratrem ejus redire, praecipue si sit cognita carnaliter ab eo, quem accepit: si autem consenserat in primum per verba de praesenti, non potest secundum habere, primo vivente; sed potest vel secundum relinquere, vel ad primum redire: et ignorantia facti excusat peccatum, sicut excusaretur, si post consummatum matrimonium a consanguineo viri sui fraudulenter cognosceretur, quia fraus alterius non debet ei praepiudicare.

## QUAESTIO LII.

### DE IMPEDIMENTO CONDITIONIS SERVITUTIS, IN QUATUOR ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de impedimento conditionis servitutis.

*Circa quod quaeruntur quatuor.*

Primo. Utrum conditio servitutis matrimonium impediatur.

Secundo. Utrum servus sine consensu domini possit matrimonium contrahere.

Tertio. Utrum aliquis, postquam uxoratus est, possit se servum facere sine consensu uxoris.

Quarto. Utrum filii debeant sequi conditionem patris, vel matris.

## ARTICULUS I.

208

### UTRUM CONDITIO SERVITUTIS IMPEDIAT MATRIMONIUM.

(*S. Thom. 4. Dist. 36. q. unic. art. 1. et seq.*).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod conditio servitutis non impediatur matrimonium: nihil enim impedit matrimonium, nisi quod habet aliquam contrarietatem ad ipsum: sed servitus non habet aliquam contrarietatem ad matrimonium, alias inter servos non possent esse conjugia; ergo servitus non impedit matrimonium.

2. PRAETEREA. Illud quod est contra naturam, non potest impedire illud quod est secundum naturam: sed servitus est contra naturam, quia, sicut dicit Greg. (*in Pastoralis, part. 2. cap. 6. a princ.*), « contra naturam est hominem homini velle dominari »: quod etiam patet ex hoc quod homini dictum est (*Gen. 1.*), *ut praesit piscibus maris, etc.*, non autem *ut praesit homini*; ergo non potest impedire matrimonium, quod est naturale.

3. PRAETEREA. Si impediatur, aut hoc est de jure naturali, aut de jure positivo: sed non de jure naturali, quia secundum jus naturale omnes homines sunt aequales, ut Greg. dicit (*loc. cit.*), et in principio Digestorum (*lib. Ma-*



2. PRAETEREA. Servus tenetur domino suo obedire: sed dominus potest ei praecipere, quod in matrimonium non consentiat; ergo sine consensu ejus non potest matrimonium contrahere.

3. PRAETEREA. Post contractum matrimonium servus tenetur reddere debitum uxori, etiam ex praecepto juris divini: sed eo tempore quo uxor debitum petit, potest dominus aliquod servitium servo imponere, quod facere non poterit, si carnali copulae vacare velit; ergo si sine consensu domini posset servus contrahere matrimonium, privaretur dominus servitio sibi debito sine culpa, quod esse non debet.

4. PRAETEREA. Dominus potest vendere servum suum in extraneas regiones, quo uxor sua non poterit eum sequi, vel propter infirmitatem corporis, vel propter fidei periculum imminens, puta si vendatur infidelibus, vel etiam domino uxoris non permittente, si sit ancilla; et sic matrimonium dissolvitur; quod est inconveniens: ergo non potest servus sine consensu domini matrimonium contrahere.

5. PRAETEREA. Favorabilior est obligatio, qua homo divinis obsequiis se mancipat, quam illa qua homo se uxori subjicit: sed servus sine consensu domini non potest religionem intrare, vel ad ordines promoveri; ergo multo minus potest sine ejus consensu matrimonio jungi.

SED CONTRA. Galat. 3.: *In Christo Jesu non est servus, neque liber*; ergo ad matrimonium contrahendum in fide Christi Jesu eadem est libertas liberis, et servis.

Praeterea. Servitus est de jure positivo: sed matrimonium est de jure naturali, et divino: cum ergo jus positivum non praedictet juri naturali, aut divino, videtur quod servus absque domini consensu matrimonium contrahere possit.

RESPONDEO dicendum, quod jus positivum, ut dictum est (*art. praec. ad 3.*), progreditur a jure naturali: et ideo servitus, quae est de jure positivo, non potest praedictare his quae sunt de jure naturali. Sicut autem appetitus naturae est ad conservationem individui, ita est ad conservationem speciei per generationem: unde sicut servus non subditur domino, quin libere possit comedere, et dormire, et alia hujusmodi facere, quae ad necessitatem corporis pertinent, sine quibus natura conservari non potest, ita non subditur ei quantum ad hoc, quod non possit libere matrimonium contrahere, etiam domino nesciente, aut contradicente.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod servus est res domini, quantum ad ea quae naturalibus superadduntur: sed quantum ad naturalia omnes sunt pares: unde in his quae ad actus naturales pertinent, servus potest alteri, invito domino, sui corporis potestatem per matrimonium praebere.

AD SECUNDUM dicendum, quod servus domino suo tenetur obedire in his, quae dominus licite potest praecipere: sicut autem licite non potest dominus praecipere servo, quod non comedat, vel dormiat, ita etiam nec quod a matrimonio contrahendo absteat: interest enim ad legislatorem, qualiter quilibet re sua utatur; et ideo si dominus praecipiat servo, quod non contrahat matrimonium, servus non tenetur domino obedire.

AD TERTIUM dicendum, quod si servus, volente domino, matrimonium contraxerit, tunc debet praetermittere servitium domini imperantis, et reddere debitum uxori: quia per hoc quod dominus concessit, ut matrimonium servus contraheret, intelligitur ei concessisse omnia, quae matrimonium requirit: si autem matrimonium ignorante vel contradicente domino est contractum,

non tenetur reddere debitum, sed potius domino obedire, si utrumque simul esse non possit. Sed tamen in his multa particularia considerare debent, sicut etiam in omnibus humanis actibus, scilicet periculum castitatis imminens uxori, et impedimentum quod ex redditione debiti servitio imperato generatur, et alia hujusmodi: quibus omnibus rite pensatis judicari poterit, cui magis servus obedire teneatur, domino, vel uxori.

AD QUARTUM dicendum, quod in tali casu dicitur, quod dominus cogendus est, ne servum vendat taliter, quod faciat onera matrimonii graviora; praecipue cum non desit facultas ubicumque servum suum vendendi justo pretio.

AD QUINTUM dicendum, quod per religionem, vel ordinis susceptionem aliquis obligatur divinis obsequiis quantum ad totum tempus: sed vir tenetur debitum reddere uxori non semper, sed congruis temporibus; et ideo non est simile. Et praeterea ille qui intrat religionem vel suscipit ordinem, obligat se ad aliqua opera, quae sunt naturalibus superaddita, in quibus dominus potestatem ejus habet, et non in naturalibus, ad quae obligat se per matrimonium: unde non posset continentiam vovere sine consensu domini.

## ARTICULUS III.

270

## UTRUM SERVITUS MATRIMONIO POSSIT SUPERVENIRE.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod servitus matrimonio non possit supervenire, ut vir se alteri in servum vendat, quia quod in fraudem, et praedictum alterius factum est, ratum non debet esse: sed vir qui se in servum vendit, facit hoc quandoque in fraudem matrimonii, et ad minus in detrimentum uxoris; ergo non debet valere talis venditio ad servitutem inducendam.

2. PRAETEREA. Duo favorabilia praedictant uni non favorabili: sed matrimonium, et libertas sunt favorabilia, et repugnant servituti, quae non est favorabilis in jure; ergo talis servitus in matrimonio debet penitus annullari.

3. PRAETEREA. In matrimonio vir, et uxor ad paria judicantur: sed uxor non potest se in ancillam dare, nolente marito; ergo nec vir, nolente uxore.

4. PRAETEREA. Illud quod impedit rei generationem in naturalibus, destruit etiam rem generatam: sed servitus viri, nesciente uxore, impedit matrimonii actum, antequam fiat; ergo si posset matrimonio supervenire, destrueret matrimonium; quod est inconveniens.

SED CONTRA. Quilibet potest dare alteri, quod suum est: sed vir est sui juris, cum sit liber; ergo potest dare jus suum alteri.

Praeterea. Servus potest nolente domino uxorem ducere, ut dictum est (*art. praec.*); ergo eadem ratione vir potest domino se subjicere, nolente uxore.

RESPONDEO dicendum, quod vir subditur uxori solum in his quae ad actum naturae pertinent, in quibus sunt aequales, ad quae servitutis subjectio se non extendit: et ideo vir, nolente uxore, potest se alteri in servum dare. Non tamen ex hoc matrimonium dissolvitur, quia nullum impedimentum matrimonio superveniens potest dissolvere ipsum, ut dictum est (*q. 50. art. 1. ad 7.*).

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fraus bene potest nocere ei qui fraudem facit, sed non potest alteri praedictum generare; et ideo si vir in fraudem uxoris alteri det se in servum, ipse damnum reportat, inestimabile bonum libertatis amittens: sed uxori nullum potest ex hoc praedictum



generari, quin teneatur reddere debitum petenti, et ad omnia quae matrimonium requirit; non enim potest ab his retrahi domini sui praecepto.

AD SECUNDUM dicendum, quod quantum ad hoc quod servitus matrimonio repugnat, matrimonium servituti praejudicat, quia tunc servus tenetur uxori debitum reddere, etiam nolente domino.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis in actu matrimoniali, et in his quae ad naturam spectant, ad paria vir, et uxor judicentur, ad quae conditio servitutis se non extendit; tamen quantum ad dispensationem domus, et ad alia hujusmodi superaddita, vir est caput uxoris, et debet corrigere eam, non autem e converso: et ideo uxor non potest se dare in ancillam, nolente viro.

AD QUARTUM dicendum, quod ratio illa procedit de rebus corruptibilibus, in quibus etiam multa impediunt generationem, quae non sufficiunt ad destruendum rem generatam: sed in rebus perpetuis potest impedimentum praestari, ne res talis esse incipiat, non autem ut esse desistat; sicut patet de anima rationali: et similiter etiam est de matrimonio, quod est perpetuum vinculum praesenti vita manente.

## ARTICULUS IV.

211

## UTRUM FILII DEBEANT SEQUI CONDITIONEM PATRIS.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod filii debeant sequi conditionem patris, quia dominatio fit a digniori: sed pater in generatione est dignior, quam mater; ergo, etc.

2. PRAETEREA. Esse rei magis dependet a forma, quam a materia: sed in generatione pater dat formam, et mater materiam, ut dicitur 16. de Animalib. (seu lib. 2. de Gener. animal. cap. 4. aliquant. a princ.); ergo magis debet sequi proles patrem, quam matrem.

3. PRAETEREA. Illud praecipue debet aliquid sequi, cui magis assimilatur: sed filius plus assimilatur patri, quam matri, sicut et filia plus matri; ergo ad minus filius plus debet sequi patrem, et filia matrem.

4. PRAETEREA. In sacra Scriptura non computatur genealogia per mulieres, sed per viros; ergo proles magis sequitur patrem, quam matrem.

SED CONTRA. Si quis seminat in terra aliena, fructus sunt ejus cujus est terra: sed venter mulieris respectu seminis viri est sicut terra respectu sementis; ergo, etc.

Praeterea. In animalibus, quae ex diversis speciebus nascuntur, hoc videmus, quod partus magis sequitur matrem, quam patrem: unde muli, qui nascuntur ex equa, et asino, magis assimilantur equabus quam illi qui nascuntur ex asina, et equo; ergo similiter debet esse in hominibus.

RESPONDEO dicendum, quod, secundum leges civiles (lib. 19. ff. De statu hom. et lib. 7. cap.: De rei vendit.), partus sequitur ventrem: et hoc rationaliter, quia proles habet a patre complementum formale, sed a matre substantiam corporis. Servitus autem corporalis conditio est, cum servus sit quasi instrumentum domini in operando; et ideo proles in libertate, et servitute sequitur matrem: sed in his quae pertinent ad dignitatem, secundum quod est ex forma rei, sequitur patrem, sicut in honoribus, et municipiis, et hereditate, et aliis hujusmodi. Et huic etiam concordant canones (cap.: Liberi, 32. q. 4. in Gloss. et cap.: Inde cens. de natis ex libero ventre), et lex Moysi, ut patet

Exod. 21. In quibusdam tamen terris, quae jure civili non reguntur, partus sequitur deteriorem conditionem; ut si sit pater servus, quamvis mater sit libera, erunt filii servi: non tamen si post peractum matrimonium pater se in servum dedit, nolente uxore; et similiter si sit e converso: si autem uterque sit servilis conditionis, et pertineant ad diversos dominos, tunc dividunt filios, si plures sint; vel si unus tantum, unus alteri recompensabit de pretio, et accipiet prolem natam in sui servitium: tamen non est credibile, quod talis consuetudo possit esse ita rationabilis, sicut illud quod multorum sapientum diuturno consilio determinatum est. Hoc etiam in naturalibus invenitur, quod receptum est in recipiente per modum recipientis, et non per modum dantis; et ideo rationabile est, quod semen receptum in muliere ad conditionem ipsius trahatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis pater sit dignius principium matre, tamen mater dat substantiam corporalem, ex parte cujus attenditur conditio servitutis.

AD SECUNDUM dicendum, quod in his quae ad rationem speciei pertinent, magis assimilatur filius patri, quam matri: sed in materialibus conditionibus magis debet assimilari matri, quam patri, quia res habet a forma esse specificum, sed conditiones materiales a materia.

AD TERTIUM dicendum, quod filius assimilatur patri ratione formae, quam habet in sui complemento, sicut et pater; et ideo ratio non est ad propositum.

AD QUARTUM dicendum, quod quia honor filii magis est ex patre, quam ex matre, ideo in genealogiis, in scripturis, et secundum communem consuetudinem, magis filii nominantur a patre, quam a matre: tamen in his quae ad servitum spectant, magis matrem sequuntur.

## QUAESTIO LIII.

DE IMPEDIMENTO VOTI, ET ORDINIS,  
IN QUATUOR ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de impedimento voti, et ordinis.

Circa quod quaeruntur quatuor.

Primo. Utrum votum simplex matrimonium dirimat.

Secundo. Utrum votum solemne.

Tertio. Utrum ordo matrimonium impediatur.

Quarto. Utrum aliquis post matrimonium sacrum ordinem suscipere possit.

## ARTICULUS I.

212

UTRUM MATRIMONIUM CONTRACTUM DIRIMI DEBEAT  
PER OBLIGATIONEM VOTI SIMPLICIS.

(S. Thom. 4. Dist. 38. q. 1. art. 3. q. 2. et 3.).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod per obligationem voti simplicis matrimonium contractum dirimi debeat: fortius enim vinculum debiliore prae-



*numissiones, ff. de Just. et Jure*) dicitur quod servitus non est de jure naturali: positivum etiam jus descendit a naturali, ut Tullius dicit. (*lib. 2. de Invent. aliquant. ante fin.*); ergo secundum jus nullum matrimonium servitus impedire potest.

4. PRAETEREA. Illud quod impedit matrimonium, aequaliter impedit, sive sciatur, sive ignoretur, ut patet de consanguinitate: sed servitus unius cognita ab altero non impedit matrimonium; ergo servitus, quantum in se est, non habet quod impediatur matrimonium; et ita non debet poni per se matrimonii impedimentum ab aliis distinctum.

5. PRAETEREA. Sicut contingit esse errorem circa servitutem, ut putetur liber qui servus est, ita potest esse error de libertate, ut putetur servus qui est liber: sed libertas non ponitur matrimonii impedimentum; ergo nec servitus debet poni.

6. PRAETEREA. Magis facit gravem societatem matrimonii, et plus impedit prolis bonum morbus leprae, quam servitus: sed lepra non ponitur impedimentum matrimonii; ergo nec servitus debet poni.

SED CONTRA est, quod Decret. dicit de conjugio servorum (*cap.: Ad nostram*), quod « error conditionis impedit contrahendum matrimonium, et dirimit contractum ».

Praeterea. Matrimonium est de bonis per se expetendis, in quantum habet honestatem: sed servitus est de per se fugiendis; ergo matrimonium et servitus sunt contraria; et sic servitus matrimonium impedit.

RESPONDEO dicendum, quod in matrimonii contractu obligatur unus conjugum alteri ad debitum reddendum; et ideo si ille, qui se obligat, est impotens ad solvendum, ignorantia hujusmodi impotentiae in eo, cui fit obligatio, tollit contractum: sicut autem per impotentiam coeundi efficitur aliquis impotens ad solvendum debitum, ut omnino non possit solvere; ita per servitutem, ut libere debitum reddere non possit: et ideo sicut impotentia coeundi ignorata impedit matrimonium, non autem si sciatur, ut infra patebit (*q. 58.*), ita conditio servitutis ignorata impedit matrimonium, non autem servitus scita.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod servitus contrariatur matrimonio quantum ad actum, ad quem quis per matrimonium alteri obligatur, quem non potest libere exequi, et quantum ad bonum prolis, quae prioris conditionis efficitur ex servitute parentis: sed quia quilibet potest in eo, quod sibi debetur, sponte detrimentum aliquod subire, ideo si alter conjugum scit alterius servitutem, nihilominus tenet matrimonium. Similiter etiam quia in matrimonio est aequalis obligatio ex utraque parte ad debitum reddendum, non potest aliquis requirere majorem obligationem ex parte alterius, quam ipse possit facere; et propter hoc etiam si servus contrahit cum ancilla, quam credit liberam, non propter hoc impeditur matrimonium. Et sic patet, quod servitus non impedit matrimonium, nisi quando est ignorata ab alio conjugue, etsi ille sit liberae conditionis: et ideo nihil prohibet, inter servos esse conjugia, vel etiam inter liberum, et ancillam.

AD SECUNDUM dicendum, quod nihil prohibet, aliquid esse contra naturam quantum ad primam intentionem ipsius, quod non est contra naturam quantum ad secundam intentionem ejus, sicut omnis corruptio, et defectus, et senium est contra naturam, ut dicitur in 2. de Coelo (*tex. 37.*), quia natura intendit esse, et perfectionem; non tamen est contra secundam intentionem naturae, quia ex quo natura non potest conservare esse in uno, conservat in altero, quod generatur ex corruptione alterius: et quando natura non po-

test perducere ad majorem perfectionem, inducit ad minorem: sicut quando non potest facere masculum, facit foeminam, quae est mas occasionatus, ut dicitur in 16. de Animalib. (*seu lib. 2. de Generat. animal. cap. 3. ad fin.*). Similiter etiam dico, quod servitus est contra primam intentionem naturae; sed non est contra secundam, quia naturalis ratio ad hoc inclinatur, et hoc appetit natura, ut quilibet sit bonus: sed ex quo aliquis peccat, natura etiam inclinatur, ut ex peccato poenam reportet; et sic servitus in poenam peccati introducta est. Nec est inconueniens, aliquid naturale per hoc quod est contra naturam hoc modo impediri; sic enim matrimonium impeditur per impotentiam coeundi, quae est contra naturam modo praedicto.

AD TERTIUM dicendum, quod jus naturale dicitur, quod poena sit pro culpa infligenda, et quod nullus sine culpa puniri debeat: sed determinare poenam secundum conditionem personae, et culpae, est juris positivi; et ideo servitus, quae est quaedam poena determinata, est de jure positivo, et a naturali proficiscitur, sicut determinatum ab indeterminato; et eodem jure positivo determinante est factum, quod servitus ignorata matrimonium impediatur, ne aliquis sine culpa puniatur; est enim quaedam poena uxoris, quod habeat virum servum, et e converso.

AD QUARTUM dicendum, quod aliqua impedimenta sunt, quae faciunt matrimonium illicitum: et quia voluntas nostra non facit licitum aliquid, vel illicitum, sed lex, cui voluntas subdi debet, ideo ignorantia talis impedimenti, quae voluntarium tollit, vel scientia, nihil facit ad hoc quod matrimonium teneat, vel non teneat: et tale impedimentum est affinitas, vel votum, et caetera hujusmodi. Quaedam autem impedimenta sunt, quae faciunt matrimonium inefficax ad solutionem debiti; et quia in voluntate nostra consistit debitum nobis relaxare, ideo talia impedimenta, si sint cognita, matrimonium non tollunt, sed solum quando ignorantia voluntarium excludit; et tale impedimentum est servitus, et impotentia coeundi. Et quia etiam de se habent aliquam rationem impedimenti, ideo ponuntur specialia impedimenta praeter errorem: non autem personae variatio ponitur speciale impedimentum praeter errorem, quia persona alia subintroducitur non habet rationem impedimenti, nisi ex intentione contrahentis.

AD QUINTUM dicendum, quod libertas non impedit matrimonii actum; unde libertas ignorata non impedit matrimonium.

AD SEXTUM dicendum, quod lepra non impedit matrimonium quantum ad primum actum suum, quia leprosi debitum reddere possunt libere, quamvis aliqua gravamina matrimoniis inferant quantum ad secundos effectus; et ideo non impedit matrimonium, sicut servitus.

## ARTICULUS II.

209

## UTRUM SERVUS MATRIMONIUM CONTRAHERE POSSIT SINE CONSENSU DOMINI.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod servus matrimonium contrahere non possit sine consensu domini: nullus enim potest alicui dare, quod est alterius, sine consensu ipsius: sed servus est res domini; ergo non potest contrahendo matrimonium dare potestatem corporis sui uxori sine consensu domini.